

ER IS NIKS

Leesexemplaar

Elisabeth

Lucie

Baeten

Er is niks

P E L C K M A N S

Voor Katrin, Mies en Luc

Leesexemplaar

Proloog

Ik ben begonnen aan dit boek in de zomer van 2025. Het had toen als werktitel 'Over afscheid'. Die titel deed volgens mijn uitgever te veel denken aan een zelfhulpboek en dat is niet wat dit is. Maar over afscheid gaat het wel.

De tweede werktitel was 'Fucked up shit, maar dan grappig gebracht'.

In de zomer van 2025 ging ik voor het eerst naar een nieuwe psycholoog. Ik had haar in het begin van dat jaar al eens gebeld, na haar online te vinden via de even wanhopige als schaamteloze zoekopdracht 'psycholoog Antwerpen bekende mensen burn-out depressie', om haar rustig en beleefd te zeggen dat ik dacht dat ik niet meer kon en met de vraag of ik eens mocht langskomen. Ze raadde mij toen even rustig en beleefd aan om zo snel mogelijk een afspraak te maken omdat het 'toch best ernstig' klonk.

Ik stond toen voor het klassieke dilemma in een psychisch precaire situatie: therapie en rust, of een deelname aan *Dancing with the Stars*. Jullie weten ook dat ik voor de optie met de meeste glitters ben gegaan.

Dat was niet slecht, maar ook niet goed. Wekenlang mogen vertoeven in de *spray-tanned* sekte die de danswereld is, is qua escapisme in ieder geval fysiek een gezondere optie dan drank of drugs. Alleen riskeer je onderweg wel een rib of twee te breken. En de kater achteraf is even groot.

Toen mijn deelname aan het programma voorbij was, moest ik het leven dat ik in februari op pauze gezet had weer oppikken.

Drie keer raden wat er gebeurt als iets dat kapot is achteraan in een kast gestopt wordt en er pas vier maanden later weer uit wordt gehaald zonder dat iemand ernaar heeft omgekeken? Eén keer raden zal wel genoeg zijn: het zit niet magisch weer in elkaar. Alles wat ik opzij had geduwd om door te kunnen, stond nu vlak voor mij. In de weg.

Iets meer dan twee jaar voor De Grote Depressie (2025) had De Grote Crash (2022) plaatsgevonden en die was naadloos overgegaan in de Industriële Revolutie (vanaf 2023). En die revolutie was druk geweest. Hoewel ik in die tijd in ongeveer achtenveertig interviews moest antwoorden op de vraag ‘En hoe voel je je bij alles wat er aan het gebeuren is?’, had ik in realiteit geen halve dag vrij gehad om ook echt stil te staan bij wat er aan het gebeuren was en hoe ik mij daarbij voelde. Maar nu had ik een agenda die geblokkeerd was voor een programma waaraan mijn deelname vroegtijdig voorbij was. Vier lege weken staarden mij aan vanuit mijn handpalm en

nodigden mij uit om tijd te nemen om na te denken en, nog erger, te voelen.

Het afscheid van het programma viel mij zwaar. Ik hoorde dat dat normaal was. Het fameuze zwarte gat. Maar dat gat bleek bij mij wel uitzonderlijk donker, en ik wist niet waarom. Ik wist wel dat ik niet kon stoppen met wenen (want ik kon niet stoppen met wenen), dat ik niks wilde doen, niemand wilde zien, en dat er in mijn hoofd enkel ruimte was voor verdriet. Neerslachtigheid, heet dat dan. Een vreselijk woord, dat doet denken aan het weerbericht. Neerslachtigheid in de ochtend en tegen de namiddag een zware depressie.

Ik heb eerst nog zelf geprobeerd om de zon weer te laten schijnen, via de beproefde succesformule van elke dag sporten, huilwandelingen maken in het bos en op elke gelegenheid twee cocktails te veel drinken. Oké, vier. Maar het werkte niet.

In juni (we zitten nu in week vijf van de onophoudelijke neerslag) kreeg ik het bericht dat mijn grootvader binnenkort zou sterven. Er kwam nog een naderend afscheid boven op de stapel te liggen, en die drukte nu zo zwaar op mijn borst dat ik niet meer kon ademen.

In de seconden nadat ik op mijn keukenvloer ineengezakt was en ervan overtuigd was dat ik doodging, dacht ik twee dingen: dat gebeurt dus echt, dat mensen ineenzakken op

hun keukenvloer naar aanleiding van een bericht, en: dit lijkt mij het uitgelezen moment om een afspraak te maken bij een psycholoog.

Als een zwakke, lusteloze kopie van iemand die ik ooit was, zat ik in de zetel en gebruikte ik elke minuut van de negentig die mij bedeed waren voor mijn intakegesprek om te vertellen. En daarna nog vijftien.

En plots was het helder. Er stonden misschien een aantal grappige dialogen in het scenario die voor een luchtig moment moesten zorgen, maar de thematiek van de film van mijn leven was overduidelijk: afscheid. En niet de hartverwarmende, *pumpkin spiced latte*, Nancy Meyers-versie.

Het einde van het programma had mij gekraakt omdat ik het ongewild tot een symbool had gemaakt voor elk ander afscheid waar ik tot nu toe overheen was gewalst. Nu was het walsen voorbij en kon ik niet anders dan elk van die dingen zien voor wat ze waren: kut. En ook: de oorzaak van de neerslag.

Mensen die gestorven waren, vrienden die vertrokken waren, een lichaam dat mij had gesaboteerd, het leven zoals ik het had gekend dat niet meer bestond, en dat allemaal blok voor blok gebouwd op een onstabiele fundering, volledig gemaakt uit hetzelfde: onverwerkt afscheid. Het mag niet verbazen dat zo'n constructie op een bepaald moment in elkaar zakt op de keukenvloer.

‘Hier ligt voor vijf patiënten aan dossier,’ zei mijn psycholoog na mijn intakegesprek.

Girl, je hoeft het mij niet te vertellen, dacht ik, maar ik zei: ‘Ja, ik weet het, sorry’, terwijl ik de laatste zakdoek uit de doos pakte en nog eens ‘sorry’ zei omdat ik de zakdoeken had opgemaakt.

‘Hoe begin je aan zoiets?’ vroeg ik.

‘Ik stel voor bij het begin.’

I

Leesexemplaar

2007

Er zijn weinig zekerheden, maar dat alles eindigt, is er een. Jammer genoeg ben ik mij daar op mijn zestiende nog niet voldoende van bewust om te weten dat de ondraaglijk ongemakkelijke autorit waar ik op dit moment in gevangen zit niet voor altijd zal duren.

Mijn broer rijdt en ik zit naast hem en er wordt niet gesproken. We zijn onderweg van Leuven naar de Kempen.

Iets minder dan een uur geleden werd ik door de directeur van de speelplaats geplukt om mee te gaan naar zijn bureau. In de twee minuten durende wandeling naar daar, met de ogen van alle leerlingen brandend in mijn rug, gingen er zes mogelijke scenario's door mijn hoofd.

- Hij heeft gezien dat ik op mijn gsm bezig was en hoewel iedereen altijd op zijn gsm bezig is tijdens de speeltijd en ik niet eens zeker weet of dat officieel niet mag, heeft hij deze dag uitgekozen om te beslissen dat ik, Elisabeth Baeten, daar strafstudie voor krijg.
- Alle leerlingen van de school zijn naar hem gegaan om te zeggen dat ze mij stom vinden en ze zijn samen tot de

conclusie gekomen dat het beter zou zijn voor iedereen als ik onmiddellijk geschorst word.

- Ik heb drugs in de school binnengesmokkeld (wat, tenzij basiliicum een drug is, onmogelijk is) en ik krijg strafstudie.
- Een van de Julies is gaan zeggen dat ik in het tweede middelbaar haar tintenkiller nooit heb teruggegeven en ik krijg strafstudie.
- Alle punten van mijn examens in alle voorbije jaren zijn verkeerd geteld en ik moet volgend schooljaar opnieuw beginnen in het eerste.
- Iemand van de familie heeft naar school gebeld om te zeggen dat iemand anders van de familie dood is.

De directeur opent de zware, eiken deur van zijn bureau en ik volg hem naar binnen. Dit is dus het bureau van de directeur, waar iedereen naartoe moet vlak voor ze strafstudie krijgen of geschorst worden of erger – nee, er bestaat niks ergers dan geschorst worden. Ik ben hier nu voor het eerst en ik weet niet eens wat ik misdaan heb. Het zullen toch die drugs geweest zijn. Stomme caprese.

Hij gebaart naar de telefoon die van de haak op tafel ligt. Er is iemand dood, dus.

‘Het is uw papa, juffrouw Baeten.’

Papa heeft naar de school gebeld om te zeggen dat ik nu, ‘ja, nu’, opgepikt word door mijn broer om naar mijn nicht

Katrin te gaan. De directeur is blijven staan terwijl ik aan zijn bureau zit en alles wat papa zegt alleen met 'oké' beantwoord. Hij kijkt over zijn molachtige brillette op mij neer en probeert een soort van gepast afstandelijk medeleven over te brengen, maar ik krijg toch vooral het gevoel dat ik strafstudie zal krijgen omdat ik aan zijn telefoondraad zit te prutsen.

En dus zit ik nu naast mijn broer, in de auto, zonder woorden, en zonder te weten dat binnen twee dagen alles zal veranderen voor altijd.

Vandaag is alles nog gewoon stom en triest. We rijden met de ramen open en de junizon vult de zware lucht met de geur van opgewarmde mest. We zijn in de Kempen.

'Amai, dat stinkt, zeg.'

'Ja.'

Op het nippertje toch nog een diepgaand gesprek gevoerd.

Links van ons flitst de wei voorbij waar ik als kind voor het eerst op een paard zat. Het paard werd gestoken door een wesp en steigerde drie keer.

We parkeren voor het huis en stappen langs de met klimop bedekte buitendeur de tuin in. Ik weet eerlijk gezegd niet of er wel een voordeur is aan dit huis, ik heb ze in ieder geval nog nooit gebruikt.

Van buitenaf lijkt het erop dat we samengekomen zijn voor een klein familiefeest. Mijn nonkel, tante, neef en papa zitten aan tafel op het overdekte terras. We begroeten elkaar met knuffels en weinig woorden, behalve een ‘ça va?’ hier en daar, beantwoord met een ‘ja, ja’.

‘Ga maar naar binnen,’ zegt papa.

Ik kijk nog even ter bevestiging naar mijn tante, die aanmoedigend knikt.

Ik stap langs de openstaande zijdeur rechtstreeks de woonkamer binnen. Katrin ligt in een ziekenhuisbed in de woonkamer. Ze is wakker.

‘Heeeeyyy,’ zeg ik, met meer e’s en y’s dan waar deze situatie om vraagt.

Ze zwaait zonder haar arm op te heffen en ik weet dat ze zou glimlachen als dat kon, maar dat kan niet.

Ik houd mijzelf nog net op tijd tegen om te vragen hoe het is en in plaats daarvan geef ik haar een knuffel. Het is meer dat ik mijn lichaam zachtjes boven het hare laat zweven, met mijn gezicht naast haar wang en mijn handen naast haar armen.

‘Wat ben je aan het kijken?’ vraag ik nodeloos, want ik zie natuurlijk zelf ook wel dat het *Friends* is.

Ik ga in de stoel naast haar zitten en kijk mee. De televisie staat stil genoeg om naast mij een pen over papier te horen gaan.

Katrin schrijft in het schriftje dat tot daarnet op haar buik lag en toont het aan mij. *We kunnen ook een film kijken.*

‘Zeg maar wat jij wil. Schrijf maar wat jij wil, bedoel ik.’

De film dan.

Ik knik en neem de afstandsbediening. Ze schrijft verder.

Met Hilary Duff.

Ik lees en antwoord: ‘Dus sowieso goed.’

Ze knikt, en ik weet van geen van ons beiden of we dat ironisch of oprecht bedoelen, maar ik zet de film op.

Twee dagen later stap ik opnieuw langs de buitendeur de tuin binnen. Deze keer samen met mijn papa. Mijn neef en tante zitten weer aan tafel op het overdekte terras, enkel mijn nonkel zit niet waar hij eergisteren zat. Deze keer vraagt niemand ‘ça va?’ want het antwoord is bij geen van ons ‘ja, ja’, en in plaats van een automatische kus op de wang geef ik mijn tante en neef een knuffel.

‘Ga maar naar haar,’ zegt mijn tante. ‘Ze slaapt.’

Ik kijk nog even naar mijn papa met ogen die vragen of hij mee wil gaan, maar hij ziet het niet en begint op fluistertoon iets te bespreken met mijn tante, terwijl hij zijn arm troostend om haar heen legt.

Ik stap naar binnen en zie Katrin liggen, in hetzelfde ziekenhuisbed, op dezelfde plek als twee dagen geleden. Alleen slaapt ze nu. Het schriftje met onze uitgebreide feedback op de Hilary Duff-film (na nog een paar zinnen hardop te zeggen, was ook ik alles beginnen op te schrijven, waardoor het behalve de pen op het papier, de film en soms mijn gelach, stil was geweest) ligt niet op haar buik, maar op de salontafel naast haar, gesloten, met de pen levenloos erop.

‘Hey,’ probeer ik, bijna niet in staat om iets van klank voort te brengen uit mijn keel.

Ik hoor mijn nonkel bezig in de keuken en ik ruik ui die in boter gebakken wordt. Soep, denk ik. De televisie staat aan zonder geluid (een samenvatting van een EK-match) en de radio, Klara, klinkt net niet luid genoeg om te verstaan wat ze zeggen.

‘Zet je maar, Bepje, ze weet dat je er bent.’ Het is mijn tante die binnengekomen is.

Ik ga zitten op de stoel naast het ziekenhuisbed en na even twijfelen leg ik mijn hand op de hare. Ze is bijna twee jaar ouder dan ik, maar haar lichaam is zo klein en kwetsbaar dat haar hand voelt als een pasgeboren vogeltje waar ik geen gewicht op durf te leggen.

‘Ik weet niet goed wat ik moet zeggen,’ zeg ik zowel tegen mijn tante als tegen Katrin en mezelf.

‘Praat maar gewoon zoals jullie altijd praten, ze zal dat fijn vinden.’ Mijn tante klopt zachtjes op mijn schouder en laat ons alleen.

‘Hey,’ zeg ik opnieuw bij gebrek aan moed voor iets anders. Ik weet dat ze slaapt, *slaapt*-slaapt, maar ik kan mij toch niet van de hoop ontdoen dat als ik heel hard naar haar kijk, ze iets zal terugzeggen.

Mijn oog valt op de toren van *Friends*-dvd’s die naast de televisie op de grond staat. Mijn maag krimpt samen van schaamte terwijl ik terugdenk aan hoe jaloers ik was toen Katrin die dvd-box cadeau kreeg van mijn papa.

‘Ik heb gisteren naar *Friends* gekeken. Het was de aflevering met Ross en zijn leren broek. Dat blijft zo grappig.’

Ik kijk nog harder, maar haar ogen blijven gesloten en ze ademt rustig.

‘Sorry dat ik niks beters te zeggen heb.’

Ik kies dan maar om te zwijgen en kijk aandachtig naar hoe haar ademhaling haar deken zonder haperingen op en neer doet gaan. Het ritme werkt aanstekelijk. En voor het eerst sinds lang, en voor het laatst voor nog veel langer, adem ook ik rustig in en uit.

Ik ben naar buiten gegaan toen de dokter aankwam. Mijn nonkel en tante zijn bij haar. Haar beste vriendin is een uur-tje geleden ook aangekomen en is nu met mijn neef in de tuin.

Achteraan in de tuin is een pad dat naar een meer leidt. We hebben er maar één keer samen gezwommen.

Ik zit in stilte met papa op het terras. Te wachten. We weten niet goed waarop. Of misschien wel.

Ook binnen is het stil, dat hoor ik omdat de zijdeur wijd openstaat. Papa staat op en knijpt stevig in mijn schouder. ‘We zullen eens naar binnen gaan.’

Haar ouders zitten op de stoelen naast haar bed (ik denk dat er ook een dokter is, maar die heb ik weggelaten omdat het beter voelt met enkel familie), papa en ik nemen allebei een stoel. Niemand spreekt, Klara klinkt stil op de achtergrond, de televisie staat uit.

De beste vriendin van Katrin, die vlak na ons binnenkwam en tot nu bleef staan, gaat ook zitten. Mijn nonkel zet de radio uit. Mijn neef komt erbij en zet zich naast zijn mama.

Niemand spreekt en onze gezamenlijk ingehouden adem hangt dik in de lucht.

We zijn er allemaal, en kijken allemaal naar haar. Ze weet het. Of zo lijkt het toch, want plots opent ze haar ogen. We gaan allemaal rechter zitten in onze stoel. Katrin kijkt de kamer rond, laat haar blik vallen op ieder van ons en ademt scherp in.

Voor de laatste keer.

2003

We liggen op de trampoline. Na een hele dag jengelen bij mijn papa hebben we gekregen wat we wilden: we mogen hier slapen vannacht. Dat is in deze voortuin niet zonder kidnapsico, maar wij zijn twaalf en veertien, wat kan het ons nu schelen als we gekidnapt worden, niks kan ons iets schelen.

Tussen ons ligt een zak paprikachips en we kijken naar de sterren, die in Vlaams-Brabant normaal met minder zijn dan in de Kempen, maar vanavond hebben ze hun best gedaan.

‘Oké, Katrin, ben je klaar?’ vraag ik, terwijl ik met de muis van mijn hand zoveel mogelijk paprikapoeder van mijn mondhoeken veeg.

‘Het is Bepina.’

‘Was het niet omgekeerd, was ik niet Bepina en jij Katrina?’

‘We zijn het al allebei geweest. Ik wil Bepina zijn,’ zegt Katrin.

‘En ik wil Katrina zijn,’ zeg ik.

‘Dat is logischer ook, want in het echt ben jij al Bep en ik al Katrin.’

‘Oké,’ zeg ik, ‘Bepina, ben je klaar?’

‘Voor wat?’

Ik trek mijn knieën omhoog en kruip moeizaam rechtop in mijn slaapzak.

‘Voor je vibrerende rugmassage.’ Ik begin zachtjes te springen, vlak naast haar.

‘Oh wauw, dit is echt goed voor mijn wervelkolom en mijn nek en zo,’ zegt Katrin terwijl haar hoofd op en neer stuitert alsof ze zo’n dashboardbeeldje is in auto’s van mensen die zulke beeldjes kopen.

‘Ja, ik zag het al aan uw gezicht, mevrouw, dat u met wat stress zit. En dan is er niks zo goed als deze Thaise specialiteit,’ zeg ik met een sprong na elk van de laatste drie woorden.

Katrin draait liggend om haar as. Ze roept lachend ‘stoooop’ terwijl ik verder spring. De chipszak deint bij elke sprong mee op en neer en strooit een laag oranje poeder over de trampoline.

‘Never!’ roep ik terwijl ik in een cirkel langs de rand van de trampoline spring. Ik spring nog een laatste keer vlak naast haar en ga dan liggen.

Onze slappe lach kent nog een paar stuiptrekkingen, maar uiteindelijk worden we stil en vallen we in slaap.

Veel te weinig slaap later worden we wakker van de vogels en de zon, met dauw op ons gezicht en onze slaapzakken, die ruiken alsof ze nu al verstikt zijn van het vocht. We schuiven in onze slaapzak van de trampoline en hoppen zo van de tuin naar de garage. We zijn minutenlang onderweg, want we moeten elke halve meter stoppen omdat we zo hard lachen bij het zien van elkaar, hoppend, dat we bijna in onze slaapzak plassen en door onze dikke wallen heen huilen, waardoor we niks meer zien dan de wazige contour van de ander, die

ook hurkend en huilend van het lachen haar plas probeert in te houden in een slaapzak.

We geraken er uiteindelijk en droppen de vochtige slaapzakken op de grond van de waskamer, die we passeren. Ik pak twee suikerwafels mee uit de bijkeuken en we trippelen op onze blote voeten verder naar de zetel. Het is vijf uur, dus zelfs op Nickelodeon is nog niks te zien.

‘Er zijn dvd’s?’

‘Ja, een film, leuk.’

De meeste zijn van mijn broer. Ik steek achtereenvolgens *Annie Hall*, *Docville*, *Doctor Zhivago* en *The Mission* in de lucht.

Katrin steekt haar duimen naar beneden en blaast afkeurend met haar tong.

Er zijn gelukkig ook twee dvd’s van mij, die ik kreeg op mijn plechtigecommuniefeest en die sindsdien nooit de reis van driehonderd meter tussen het huis van mijn papa en dat van mijn mama gemaakt hebben: *Romeo and Juliet* (de Baz Luhrmann-versie) en *Tarzan* (de Disney-versie).

We gaan akkoord dat vijf uur ’s morgens te vroeg is om onze gevoelens voor Leonardo DiCaprio al een plek te kunnen geven, dus we gaan voor de ontblote bast van Tarzan.